

שמרית גיגי	ענת סער	חגי שבתאי
איציק רביב	לירון רז	אריה שפירא
מיכל בוסל	אוסנת קולודני-חיים	גלי פלד
יואב אינגבר	ענבל זוסמן	אלון וילנר
אליעד ישראל	יוני אייזן	אופיר לוי
סמדר גל	כרמל מיכאלי	שרית ויור
לירז גונן-אללוף		

חגי שבתאי, שפירא | עורני דין

בית התנועה הקיבוצית רחוב לאונרדו דה וינצ'י 13 תל אביב 6473315
ט | 03-5259050 פ | 03-5259051 www.hs-law.org

4.4.19

כ"ח באדר ב' התשע"ט

חוזר משרד 10/19 (אגודות שיתופיות) – הצעה לחייב אגודות במינוי ועדת ביקורת ומבקר פנים

משרד הכלכלה פרסם לאחרונה תזכיר לתיקון תקנות האגודות השיתופיות (רשויות האגודה), תשל"ה-1975, והזמין את הציבור להעיר הערותיו עד ליום 10.4.19.

עיקרי התיקון המוצע נוגעים לעניין מינוי ועדת ביקורת ומבקר פנים באגודות השיתופיות.

כיום, אין חובה בדין למנות ועדת ביקורת לאגודה שיתופית, והחובה קיימת רק באגודות שתקנון מחייב זאת.

בנוגע למבקר פנים, הדעות חלוקות בשאלה האם יש חובה למנותו באגודות, אולם אין חולק שבפועל לא נאכפת חובה שכזו.

בתיקון המוצע, מבקש משרד האגודות לחייב מינוי ועדת ביקורת בשלושה סוגי אגודות:

1. אגודה שמספר חבריה לפחות 50, או אגודה שבשרשור ההחזקות בה יש אגודה שבה לפחות 50 חברים.
2. אגודה שמחזור הכספי ב-3 השנים האחרונות (ובאגודות חדשות – בשנה החולפת) הוא לפחות 2 מיליון ₪, ושחברים בה לפחות 20 חברים.
3. אגודות אחרות, שקבעו בתקנון חובה למנות ועדת ביקורת.

התיקון המוצע מפרט גם את הכשירות לכהן בוועדת הביקורת, ואת סמכויות ועדת הביקורת, ביניהן:

1. לבדוק את תקינות פעולות האגודה ומוסדותיה, לרבות מבחינת השמירה על החוק, הניהול התקין, טוהר המידות, החיסכון והיעילות, ולבדוק את התאמת פעולות האגודה למטרותיה;
2. לבדוק את ענייניה הכספיים של האגודה, ובכלל זה, בין היתר, ניהול הנכסים וההתחייבויות, הנהלת החשבונות, תשלומי שכר וביטוחים;
3. לעמוד על ליקויים בניהול האגודה, בין השאר תוך התייעצות עם רואה החשבון המבקר ועם המבקר הפנימי, ככל שמונה, ולהציע דרכים לתיקונם;
4. לעקוב אחר ביצוע החלטות האסיפה הכללית והוועד;
5. לקיים מעקב אחר תיקון הליקויים עליהם הצביעו דוחות הביקורת ואחר יישום ההמלצות שבדוחות אלה;
6. לבדוק כל נושא אחר הקשור לפעילותה של האגודה;
7. ככל שהאגודה מחויבת במינוי מבקר פנימי, לבחון את מערך הביקורת הפנימית של האגודה ואת תפקודו של המבקר הפנימי, אם מונה, ואם עומדים לרשותו המשאבים והכלים הנחוצים לו לצורך מילוי תפקידו;
8. לקבוע הסדרים לגבי אופן הטיפול בתלונות בקשר לליקויים בניהול עסקי האגודה, ולגבי ההגנה שתיתן למתלוננים, ככל שנדרשת.

כמו כן, מבקש התיקון לחייב במינוי מבקר פנים את האגודות הבאות:

1. אגודה שמחזור הכספי הינו בהיקף של 5 מיליון ₪ ומעלה.

2. כל האגודות מסוג קיבוץ, מושב שיתופי, מושב עובדים וכפר שיתופי.

מבקר הפנים יפעל עם ועד האגודה ויהיה כפוף לו, אך יעבוד גם בשיתוף פעולה עם ועדת הביקורת.

ככלל, מטרת היוזמה שהביאה לגיבוש התיקון שבנדון, היתה להגביר את הביקורת והבקרה על הנהלת האגודה, מתוך תפיסה שבאגודות שיתופיות קיימת "בעיית נציג", המאופיינת בהיעדר חפיפה בין האינטרסים של הנהלת האגודה לבין האינטרסים של חברי האגודה, בין היתר בשל כך שהחברים אינם בעלי שליטה באגודה.

אנו סבורים, שהתפיסה העומדת בבסיס היוזמה לתיקון איננה מדויקת, וכן היא מתעלמת ממנגנוני פיקוח מובנים, בעיקר באגודות שיתופיות מיישבות. כאלה הם למשל שיתוף של חברים בניהול במסגרת ועדות שונות, וכמובן כינוס האסיפה הכללית, שבחלק מהאגודות מכונסת בתדירות גבוהה למדי במשך כל שנה.

כמו כן, אנו נתקלים בקושי גדול אצל חלק מלקוחותינו בגיוס מתנדבים לכהונה בוועדת הביקורת, וכן בחוסר הבנה של חלק מחברי ועדות הביקורת באשר לתפקיד הועדה. מעיון בתזכיר על כל חלקיו עולה, שיוזמי התיקון ערים לקושי זה. למרות זאת, התיקון מציע, הלכה למעשה, חובת מינוי כמעט גורפת של ועדות ביקורת באגודות פעילות, ולכן מעלה את הסבירות של אי קיום הוראות הדין בשל היעדר מתנדבים. דבר זה לא יגביר את הביקורת באגודות, אולם יהפוך אותן לעברייניות בעל כורחן.

בנוסף לאמור לעיל, אנו סבורים שעל אף שנכון שיהיה גוף מבקר לאגודה בעלת היקף פעילות משמעותי, המנגנון המוצע עלול להכביד על אגודות מסויימות באופן לא פרופורציונאלי. בעיקר, חיוב כל האגודות מסוג קיבוץ, מושב שיתופי, מושב עובדים וכפר שיתופי במינוי מבקר פנים, מבלי לתת את הדעת לנסיבותיה הפרטניות של כל אגודה והאגודה, יש בו כדי להכביד, כלכלית וניהולית, על אגודות מסויימות.

את נוסחו המלא של התיקון, כמו גם האפשרות להגיב לו, ניתן למצוא בקישור הבא:

<http://www.tazkirim.gov.il/Pages/tazkirim.aspx?typeofsearch=lastpublish>

לפרטים נוספים והבהרות ניתן לפנות למשרדנו.

עו"ד ענבל זוסמן עוסקת בדיני אגודות שיתופיות.

האמור בחוזר אינו בגדר חוות דעת משפטית אלא מידע כללי שאינו מהווה ייעוץ משפטי מכל סוג.